

Stratégia Ekonomického ústavu SAV 2024 – 2028

Stratégia Ekonomického ústavu SAV 2024 – 2028

Ekonomický ústav SAV (ďalej EÚ SAV) je excelentnou vedeckou organizáciou základného a aplikovaného výskumu v oblasti ekonomických vied. Poslanie EÚ SAV spočíva v komplexnom hospodárskom výskume. Pri svojom poslaní sa rovnako zameriava na výchovu budúcej generácie vedcov a vedeckých lídrov.

Koncepčný rámec výskumu je definovaný súčasným vývojom ekonomického poznania, ktoré reflektuje situáciu vo svete a v rámci miestnych reálií aj prirodzene situáciu Slovenska ako malej a otvorenej ekonomiky. Usiluje sa pritom o účelné skĺbenie poznatkov základného a aplikovaného ekonomického výskumu, pričom ich konkrétna implementácia a zvolená problematika môže v súlade s ideálmi akademickej slobody siahať od vyslovene teoretických konceptov, nie nutne prakticky aplikovateľných v ktorejkoľvek krajine sveta, až po formuláciu návrhov reálnych ekonomických problémov Slovenska. Strategickým zámerom pôsobenia EÚ SAV je prinášať nové špičkové poznatky, ale tiež prispievať svojimi vedeckými výsledkami k transformačným procesom, ktoré napomôžu vyššiemu blahobytu v spoločnosti.

Vízia EÚ SAV v roku 2028

Ekonomický ústav je modernou vedeckou inštitúciou. EÚ SAV je lídrom v oblasti excelentného ekonomického a finančného výskumu národohospodárskeho charakteru. EÚ SAV je etablovaný v širšom medzinárodnom vedeckom priestore a vystupuje ako rovnocenný partner pre medzinárodné výskumné inštitúcie a univerzitné pracoviská porovnateľného výskumného zamerania. Zamestnanci EÚ SAV sú rešpektovaní odborníci vo svojich výskumných oblastiach, výskumné tímy sú rozpoznateľné v medzinárodnom vedeckom prostredí. Vo svojom poznávacom výskume reagujú na aktuálne spoločenské výzvy, ale zároveň efektívne posúvajú hranice odbornej aj verejnej diskusie. EÚ SAV je rešpektovaným partnerom a poradcom pre subjekty spoločenskej praxe a aktívne sa podieľa na verejnej diskusii pri príprave a hodnotení národohospodárskych politík.

Hodnoty EÚ SAV

V kontexte hodnotového rámca definovaného Stratégiou Slovenskej akadémie vied (SAV) EÚ SAV zakladá svoje výskumné aktivity na troch základných pilieroch, a to vedeckej excelentnosti, spoločenskej relevantnosti a nezávislosti. Excelentnosť výskumu je pre EÚ SAV prvou základnou hodnotou, rešpektujúc zásady akademickej etiky a integrity. EÚ SAV akceptuje rôznorodosť prístupov k vedeckému bádaniu, ktoré sú založené na vedeckej metóde a princípe objektívneho skúmania skutočností. EÚ SAV podporuje holistický prístup k hľadaniu odpovedí na komplexné otázky vychádzajúci z dlhodobej expertízy a akumulovaných vedeckých poznatkov. Spoločenská relevantnosť z pohľadu Slovenska, ako malej a otvorenej ekonomiky integrovanej v rámci medzinárodného a osobitne európskeho hospodárskeho a politického priestoru, definuje portfólio výskumných aktivít. EÚ SAV garantuje nezávislosť vo výskume a slobodu vedeckého bádania v súlade s etickým kódexom SAV.

Poslanie EÚ SAV

EÚ SAV je priestorom pre rozvíjanie vedeckého výskumu v ekonomickej a finančnej oblasti na Slovensku. Misiou EÚ SAV je špičkový základný výskum vedúci k fundamentálnym novým objavom

a ideám. V súlade s takto definovanou misiou je možné očakávať, že EÚ SAV sa bude naďalej angažovať v činnostiach komplementárnych k jeho misii ako

- dlhodobý strategický a aplikovaný výskum a vývoj, kde EÚ SAV spolupracuje s tvorcami hospodárskych politík na prenose existujúcich poznatkov do praxe
- skvalitňovanie ekonomického diskurzu v širšom verejnom priestore
- výchova budúcich vedcov a vedeckých lídrov pomocou rozvíjania spolupráce s medzinárodným univerzitným priestorom.

1 Stratégia výskumného zamerania EÚ SAV

Cieľom Stratégie EÚ SAV (ďalej Stratégia) ako dokumentu strategického významu pre akademickú obec EÚ SAV a vedenie EÚ SAV je popis čiastkových aspektov, cieľov a nástrojov, ktoré umožnia efektívne dosiahnutie Vízie EÚ SAV pri naplnení Misie EÚ SAV a pri dodržaní základných Hodnôt EÚ SAV. Napĺňanie Stratégie si vyžaduje zapojenie pracovníkov EÚ SAV do širokej škály aktivít, a to predovšetkým vedecko-výskumnej činnosti, poradenstva, vzdelávania, popularizácie a diseminácie vedeckých poznatkov širšej laickej verejnosti.

EÚ SAV predstavuje dôležitý prvok v inštitucionálnom priestore ekonomického výskumu na Slovensku. Zároveň sa usiluje byť aktívnou súčasťou tematicky širšie definovaného ekosystému vedných disciplín prepojitelných s ekonomickým výskumom. EÚ SAV vidí prioritnú oblasť pre ďalší rozvoj výskumu na EÚ SAV, ktoré sú sformulované v nasledujúcich tematických klastroch.

Tematický klastor 1 Určujúce posuny v externom prostredí – globálny rámec vývoja európskej a (otvorenej) slovenskej ekonomiky

Obsah klastra 1 Hlavné trendy a meniaci sa štruktúra svetovej ekonomiky, reorientácia svetového obchodu (zmeny v teritoriálnej štruktúre) a súvisiace nové logistické trasy/reťazce, hrozby súvisiace s rizikami obchodných vojen, energetická a potravinová bezpečnosť, súvisiace zmeny v medzinárodnom platobnom styku (de-dolarizácia), trendy v redistribúcii bohatstva a príjmové nerovnosti; rastúca úloha juhovýchodnej Ázie v globálnej ekonomike verzus deindustrializácia Európy, vzťahy na Blízkom východe a prístup k surovinám.

Zdôvodnenie – Expertíza EÚ SAV Takmer 20 ročná skúsenosť s prípravou každoročnej publikácie o vývoji svetovej ekonomiky so zameraním na aktuálne určujúce zmeny v danom roku (jediná súhrnná publikácia tohto typu na Slovensku, vychádza od r. 2006).

Strategický cieľ Skúmanie zásadných zmien vo svetovej ekonomike a ich dopadov na konjunktúrny vývoj jednotlivých regiónov, s dôrazom na Európsku úniu a Slovensko. Kombinácia a konfrontácia empirických poznatkov s teóriou a vyhodnotenie použitých hospodárskych politík a nástrojov. Popri rozvoji ortodoxnej ekonómie vychádzajúcej z neoklasického aparátu (metód postavených na utilitarizme a racionálnom chovaní jednotlivca) vytvoriť priestor pre heterodoxné smery (napr. inštitucionálna, evolučná alebo sociálna ekonómia).

Tematický klaster 2 Štruktúrne zmeny v národnom hospodárstve a regiónoch SR

Obsah klastra 2 Od deindustrializácie k rozvoju postindustriálnej ekonomiky; podkapitalizovanosť a problémy v dobiehaní; inovácie, výskum a vývoj, talenty ako nové zdroje konvergenencie a rastu, národohospodárske politiky a verejné financie, regionálny rozvoj a štrukturálne fondy, územný a mestský rozvoj, konkurencieschopnosť ekonomiky a regiónov, zelená transformácia.

Zdôvodnenie – Expertíza EÚ SAV 30 ročná skúsenosť s prípravou súhrnnej publikácie, ktorá hodnotí aktuálne vývojové tendencie slovenskej ekonomiky a prináša výhľad do blízkej budúcnosti (vychádza od r. 1993). Unikátny v inštitúcii vyvinutý metodologický aparát (HERMIN) a rozsiahla expertízna činnosť pre orgány štátnej správy, poradenstvo pre rozhodovacie orgány (až po úroveň Úradu Vlády SR).

Strategický cieľ Výskum štruktúrnych zmien a štruktúrnych politík. Štruktúrne zmeny a politiky chápeme v ich širšom ponímaní, nielen ako zmeny a politiky zamerané na spracovateľský priemysel, ale na celú produkčnú dynamiku ekonomiky (poľnohospodárstva a sektora služieb). Súčasťou tohto prístupu je i integrácia štruktúrnych politík do verejnej politiky zameranej na hospodárska súťaž, vzdelávanie a odbornú prípravu, životné prostredie, výskum a inovácie, zdravie, zamestnanosť alebo regionálnu kohéziu.

Tematický klaster 3 Starnutie – Ľudský kapitál, trh práce a sociálny rozvoj

Obsah klastra 3 Od vysokej nezamestnanosti po nedostatok pracovných síl = demografický prechod v SR a súvisiace (emerging) problémy: nesúlad na trhu práce a nedostatok pracovných síl (mismatch, reskilling/upskilling, nahradzovací dopyt); vplyv na verejné systémy (penzijný, zdravotný); nevyhnutnosť a význam pracovnej migrácie; adaptácia politík trhu práce a hodnotenie efektívnosti ALMP; podpora adaptácie pracovného trhu na štruktúrne zmeny v ekonomike (Intercept, CEDEFOP).

Zdôvodnenie – Expertíza EÚ SAV Unikátny v inštitúcii vyvinutý metodologický aparát (tradične na báze CGE; novinkou je automatizovaný nástroj na hodnotenie ALMP) a silné projektové zázemie európskeho významu, účasť v konzorciách európskych výskumných inštitúcií pri riešení projektov ERA a široká spolupráca s prestížnymi výskumnými pracoviskami národného významu APVV; v tomto klasteri dlhodobé prestížne postavenie medzi pracoviskami v SR; spolupráca so súkromnou sférou; ale aj poskytovanie expertízy pre zahraničné štátne orgány (best practice a tutoring).

Strategický cieľ Systematický rozvoj spolupráce medzi EÚ SAV a partnermi z decíznej sféry. Rozvíjanie spolupráce s analytickými jednotkami pri ministerstvách a aplikácia nových vedeckých poznatkov do hospodárskej praxe. V rámci základného výskumu rozvoj analytických nástrojov, ktoré sa využívajú v rámci vedeckých otázok tematického klastra. Intenzívnejší rozvoj medzinárodnej spolupráce ako v oblasti základného, tak aj aplikačného výskumu predovšetkým v oblasti očakávaných zmien trhu práce a sociálnych dopadov na populáciu.

Tematický klaster 4 Makrofinančné nerovnováhy

Obsah klastra 4 Od reálnej ku finančnej konvergencii zvýšením intenzity zapojenia do medzinárodnej finančnej siete: aktuálne problémy vyplývajúce z charakteru malej a otvorenej ekonomiky naviazanej na externé financovanie zahraničným kapitálom (napr. prostredníctvom medzinárodnej bankovej siete, sektora tieňového bankovníctva a nelegitímnych tokov kapitálu), nízka finančná gramotnosť domáceho obyvateľstva, dlhodobá negatívna medzinárodná investičná pozícia. V tomto klasteri sú skúmané prepojenia medzi štandardnou makroekonomiou a medzinárodným finančným sektorom, a to

predovšetkým z pohľadu prefinancovania akumulácie zahraničných nerovnováh reflektovaných v oblasti výmenných kurzov, salda bežného účtu a domácich úrokových mier.

Zdôvodnenie – Expertíza EÚ SAV Dlhodobý a systematický výskum v oblasti prepojenia reálnej ekonomiky a finančného sektora (debt-growth nexus), ako aj tvorby a predvídania vzniku externých makroekonomických nerovnováh (APVV, Horizon). Unikátna empirická dátová základňa – dostupnosť komplexnej databázy finančných kríz (APVV projekt), databázy odhadov nelegitímnych tokov kapitálu (APVV, COST). Dopytovo-orientovaný výskum pre NBS a Úrad vlády v oblasti finančnej stability (APVV).

Strategický cieľ Výskum v oblasti finančnej (ne-)stability tímu EÚ ukotviť v špičke európskeho výskumného priestoru. Poskytnúť reflexiu a koncepčný rámec v oblasti predvídania tvorby makro-finančných nerovnováh pre relevantných tvorcov hospodárskej politiky (neistota v predikcii a rozhodovaní, makroprudenčná a menová politika). Integrácia aktuálnych výziev do makro-finančného rámca (napr. environmentálne otázky, finančné inovácie).

1.1 Definovanie zamerania aktivít ekonomického výskumu

Rámcové oblasti výskumu pomáhajú formulovať jednotlivé výskumné aktivity¹. Samotné vytváranie jednotlivých výskumných aktivít je však do veľkej miery závislé na iniciatíve výskumných pracovníkov. Zdravé fungovanie EÚ SAV preto potrebuje týmto iniciatívam dávať priestor pre ďalší rozvoj. Od výskumných pracovníkov sa očakáva, že budú otvárať nové výskumné aktivity,² ktoré ďalej charakterizujeme pomocou ich umiestnenia v dvojdimenzionálnom priestore.

Medzinárodne viditeľný verzus domáci výskum

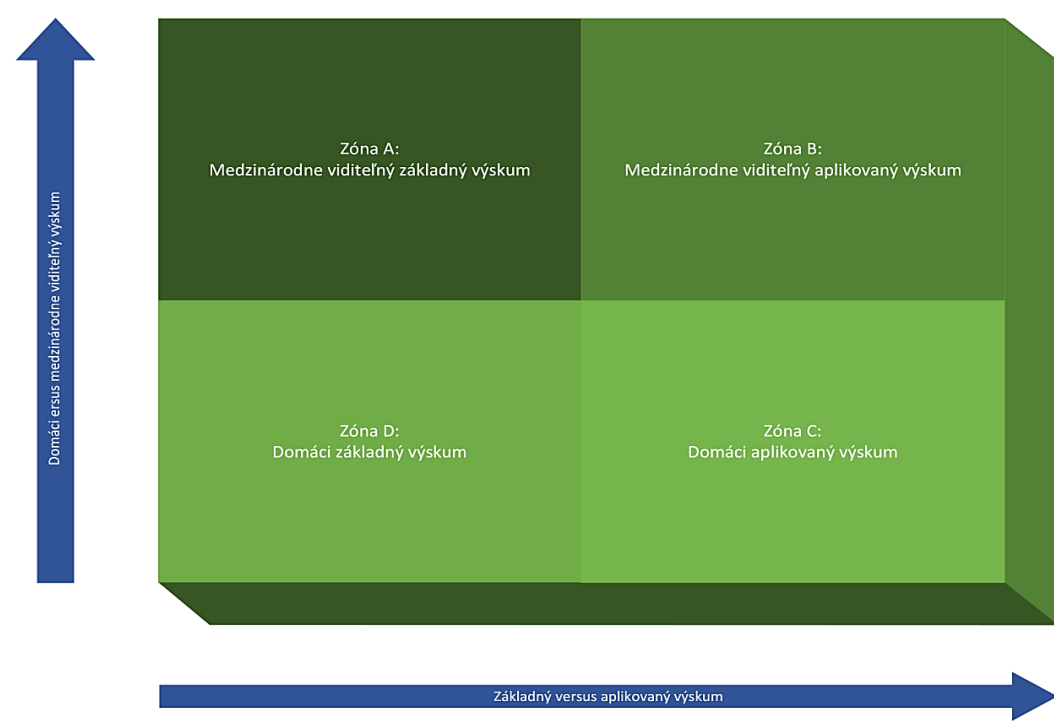
Domáci (národný) výskum adresuje témy a problémy relevantné z pohľadu Slovenska ako krajiny, prípadne niektorého z jeho regiónov. Spoločenská relevantnosť je nutnou podmienkou výskumných aktivít domáceho výskumu. Samostatní vedeckí pracovníci a pracovníčky (SVP) EÚ SAV sú slobodní v identifikovaní spoločenskej relevantnosti jednotlivých fenoménov, tém a problémov. V počiatočných fázach výskumu (pred publikovaním) je každý výskum považovaný za domáci.

Výskum viditeľný na európskej (svetovej) úrovni – je výskum publikovaný po štandardnom medzinárodnom recenznom konaní – v medzinárodne uznávaných vedeckých časopisoch a vydavateľstvách.

¹ Za výskumné aktivity považujeme aktivity aplikujúce systematickú metodiku za účelom opisu, vysvetlenia či prognózovania ekonomického konania aktérov, či spoločensko-ekonomických fenoménov. Ekonomické konanie a fenomény produkcie, prerozdelenia a spotreby vzácných statkov.

² Základný výskum (ZV) je výskum, ktorý posúva hranicu poznania, prispieva k aktuálnemu stavu vedeckej teórie alebo empirického výskumu. ZV nepotrebuje spoločenský dopyt, doplnenie existujúceho stavu poznania je cieľom samo osebe. Aplikovaný výskum (AV) neobohacuje nutne existujúci stav poznania, ale aplikuje existujúce teoretické koncepty či metodiku na parciálny výskumný problém, či empirické dáta. AV adresuje spoločenský alebo individuálny dopyt. Dopyt od zadávateľa je nutnou podmienkou aktivít aplikovaného výskumu.

Schéma 1: Priestor výskumných aktivít EÚ SAV

Zdroj: Vlastné spracovanie

Každú z existujúcich výskumných aktivít EÚ SAV je možné, na základe ich charakteru, umiestniť v tomto teoretickom priestore.

V rámci zón D a C je výber témy ponechaný na výbere SVP EÚ SAV. Ide spravidla o kratšie výskumné aktivity, bez intenzívnejšej inštitucionálnej podpory. Môže ísť o čiastkové úlohy projektov podporovaných domácimi výskumnými agentúrami (napr. VEGA či APVV). V spolupráci s partnerskými vysokými školami môžu SVP v rámci C a D tém viesť záverečné práce na prvom a druhom stupni vysokoškolského štúdia. Pri dlhodobejšom charaktere výskumnej aktivity (dlhšie ako 4 roky) sa očakáva posun týchto aktivít do zón medzinárodne viditeľného výskumu (A/B).

V zónach A a B sa nachádzajú aktivity, ktoré už boli publikované na medzinárodnej úrovni (v časopise registrovanom v databáze Web of Science, alebo v podobe monografie publikovanej v prestížnom zahraničnom vydavateľstve), prípadne sú dlhodobo úspešné v generovaní projektového financovania zo zahraničných zdrojov. V spolupráci s partnerskými vysokými školami môžu SVP v rámci A a B tém viesť záverečné práce na všetkých stupňoch vysokoškolského štúdia. Medzinárodne viditeľné výskumné aktivity dostávajú intenzívnejšiu inštitucionálnu podporu.

Medzi medzinárodne viditeľné výskumné aktivity EÚ SAV momentálne patria najmä aktivity v oblastiach (JEL-kód v zátvorke):

- Finančná ekonómia (G)
- Ekonómia trhu práce a demografie (J)
- Medzinárodná ekonómia (F)
- Matematické a kvantitatívne metódy (C)
- Ekonomický rozvoj, inovácie, technologická zmena a rast (O)
- Makroekonómia a monetárna ekonómia (E)

Každý tematický klaster (pozri vyššie) obsahuje medzinárodne viditeľné výskumné aktivity.

Inštitucionálna podpora vedeckých aktivít EÚ SAV má nasledujúce priority:

1. Stimulácia vytvárania nových vedeckých aktivít všetkých typov výskumu.
2. Posun aktivít domáceho výskumu na medzinárodne viditeľnú úroveň.
3. Pri adresovaní dlhodobej podpory vedeckých aktivít dbať na zvyšovanie odbornej kapacity EÚ SAV, prispievať do vedeckej diskusie v rámci vyššie formulovaných tematických oblastí ekonomického výskumu.

2 Personálna politika, vedecká príprava a kariérny rast

Personálna politika EÚ SAV zahŕňa širokú podporu vedeckého a kariérneho rastu pracovníkov EÚ SAV, ako aj strategické otázky dosiahnutia optimálnej, dynamicky sa meniacej štruktúry pracovnej sily. Pracovníci EÚ SAV by mali benefitovať z tvorivej vedeckej a výskumnej atmosféry, vysokej flexibility pracovných podmienok určených na výkon vedeckej a výskumnej práce, ako aj systematickej podpory ich ďalšieho kariérneho rastu v národnom aj medzinárodnom výskumnom prostredí.

Prilákanie nových vedeckých pracovníkov je pre dlhodobé fungovanie EÚ SAV kľúčovým nástrojom ďalšieho rastu, spoločenskej prestíže a kvality publikácií. Pri najímaní vedeckých pracovníkov sa EÚ SAV hlási k princípom Európskej charty a kódexu výskumných pracovníkov (HRS4R)³. Získavanie a udržanie miest pre mladých vedeckých pracovníkov je v súčasnosti limitované dostupnosťou interných finančných zdrojov EÚ SAV. Ústav musí pristúpiť k aktívnemu vyhľadávaniu dodatočných externých podporných schém umožňujúcich čiastočné alebo plné financovanie vedeckej činnosti post-doktorandov (Marie-Curie akcia, Podporný fond Štefana Schwarza a iné). Viac-zdrojové financovanie post-doktorandských miest prostredníctvom kombinácie domácich a medzinárodných vedeckých grantových schém môže predstavovať jedno z možných riešení.

S ohľadom na vekovú štruktúru pracovníkov EÚ SAV je potrebné, aby sa aktívne pristúpilo k posilneniu vedeckých kapacít nielen v skupine vedeckých pracovníkov do 30 rokov, ale aj v skupine skúsených vedeckých pracovníkov (kategória R4), pri ktorých je predpoklad, že na EÚ SAV vybudujú novú vedeckú školu (prioritne v oblastiach špecifikovaných v tejto Stratégii) a zároveň budú pôsobiť ako hlavný zdroj prenosu vedeckých poznatkov na doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov.

Vedecká príprava nových vedcov a kariérny rast už etablovaných vedcov je v popredí aktivít smerujúcich k transformovaniu EÚ SAV ako moderného vedeckého pracoviska v širšom európskom vedeckom priestore a zároveň napĺňa jednu zo základných Misií EÚ SAV.

EÚ SAV je školiacim pracoviskom pre doktorandské štúdium v troch programoch (ekonomická teória, európske štúdiá a politiky, aplikovaná matematika), vďaka čomu sú tematicky a metodicky pokryté hlavné oblasti výskumu EÚ SAV. Aj keď počet študentov doktorandského štúdia je v súčasnosti relatívne zastabilizovaný, dlhodobo nízky záujem o doktorandské štúdium predstavuje výzvu, ktorá musí byť urgentne riešená prostredníctvom viacerých opatrení.

EÚ SAV posilní existujúce a vytvorí nové kanály umožňujúce oslovenie kvalitných záujemcov o doktorandské štúdium, a to tak zo spolupracujúcich inštitúcií, ako aj z externého domáceho

³ <https://hrs4r.sav.sk/>

a zahraničného prostredia. Zvýšenie finančného odmeňovania prostredníctvom motivačného štipendia alebo iných foriem odmeňovania financovaného z niektorého z riešených domácich alebo medzinárodných vedeckých grantov môže ďalej zvýšiť atraktivnosť štúdia. Relatívne vysoký pomer doktorandov, ktorý aj po absolvovaní štandardnej dĺžky štúdia nepredložia záverečnú prácu na záverečnú obhajobu, bude riešený primárne prostredníctvom včasnej integrácie študentov do vedeckého života EÚ SAV. Prítomnosť etablovaných vedeckých osobností integrovaných v medzinárodnom univerzitnom priestore na EÚ SAV by mala ďalej napomôcť zvýšiť atraktivitu doktorandského štúdia.

V rámci vedeckej prípravy je dôležité motivovanie vedeckých pracovníkov k získaniu vyššej vedeckej kvalifikácie (samostatný vedecký pracovník, vedúci vedecký pracovník a DrSc.). Za jednu z priorít je považované vychovanie aspoň jedného pracovníka na pozíciu vedúceho vedeckého pracovníka alebo získanie titulu DrSc. v oblasti ekonomických vied, keďže takýto typ osobností na Slovensku výrazne absentuje. Inštitút vedeckého sabatikalu umožní etablovaným vedeckým pracovníkom preskúmanie nových experimentálnych vedeckých oblastí bez dodatočného tlaku na očakávané vedecké výstupy v krátko- a strednodobom horizonte. Etablovanie nedávno zavedeného inštitútu emeritného vedeckého pracovníka zabezpečí kontinuitu vedeckého bádania a odovzdávanie poznatkov mladším vedeckým generáciám.

Vzájomný prenos poznatkov medzi výskumom a výkonom hospodárskej politiky predstavuje dodatočný kanál stimulácie vedeckého rastu zamestnancov. Prehlbenie spolupráce medzi absolventmi doktorandského štúdia, prípadne bývalými zamestnancami EÚ SAV zamestnaných v decíznej sfére, by mal byť umožnený prostredníctvom vytvorenia neformálneho Alumni klubu.

V rámci rozvoja kariérneho rastu budú tvoriví pracovníci motivovaní k absolvovaniu krátkodobých a dlhodobých vedeckých pobytov na zahraničných vedeckých pracoviskách s reputáciou vedeckej excelentnosti. V rámci štandardnej vedeckej činnosti je preferované, aby vedecké výstupy prešli viac-kolovou internou diskusiou, alebo boli prezentované na primárne zahraničných vedeckých fórach pred ich samotnou publikáciou. V spolupráci s Vedeckou radou EÚ SAV bude pravidelne diskutovaný spôsob hodnotenia vedeckej činnosti tak, aby v sebe zahŕňal aj kvalitatívne hodnotenie výstupov vedeckej činnosti a odklon od publikačných výstupov v časopisoch s problematickým recenzným konaním a reputáciou. Vytvorenie medzinárodného poradného panelu poskytne reflexiu na kvalitu vedeckej činnosti EÚ SAV a jej smerovanie s ohľadom na medzinárodné vedecké štandardy a nové trendy v ekonomickom bádani.

3 Medzinárodná a medziinštitucionálna spolupráca

V rámci medzinárodnej spolupráce môže Ústav zvyšovať využitie prínosov výhodnej geografickej polohy, ktorá bola identifikovaná v predchádzajúcom období ako kľúčová pre rozvíjanie a nadväzovanie nových väzieb. Geografickú blízkosť Viedne, Prahy, Brna, ale aj Varšavy či Budapešti a pomerne dobre vybudované dopravné komunikácie medzi uvedenými mestami a Bratislavou, je možné intenzívnejšie využiť pre posilnenie kontaktu s relevantnými výskumnými pracoviskami.

Zároveň je v dlhodobom záujme Ústavu budovať si udržateľnú stratégiu zapájania sa do medzinárodných projektov európskeho významu vo vybraných témach, ktorým sa Ústav na tejto úrovni venoval v minulosti, alebo v ktorých identifikuje najvyššiu mieru konkurencieschopnosti. Pre tento účel by mali byť vytvárané vhodné podmienky pre aktívne zapájanie sa jednotlivých pracovníkov do profesionálnych sietí (napr. ECOMOD, EEA, EURO, IMA, EALE) a kooperačných projektov (napr.

COST, Horizon Europe). Členstvo v národných filiálkach uvedených vedeckých spoločností (napr. SEA, SSOV) môže zároveň slúžiť ako platforma pre nadviazanie medzinárodných kontaktov, respektíve prvý krok k členstvu v afilovanej medzinárodnej vedeckej spoločnosti. Uvedené činnosti by zároveň mali byť podporované a oceňované v rámci poukazovania na dobré príklady činnosti jednotlivých vedeckých pracovníkov.

Na úrovni jednotlivých pracovníkov sa taktiež otvára priestor pre iniciovanie spolupráce orientovanej na prierezové témy (tematické klastre) stanovené v rámci časti 1: Stratégia výskumného zamerania EÚ SAV. Pre tieto účely je možné využiť bežnú účasť pracovníkov na vedeckých podujatiach ako sú vedecké konferencie, zahraničné pobyty, výskumné semináre a pod., v rámci ktorých môže každý z pracovníkov adresne prezentovať záujem Ústavu spolupracovať v týchto oblastiach. Jednotlivé prierezové témy je v tomto smere možné rozpracovať jednoducho, no s dôrazom na silné stránky Ústavu. Ústav by sa mal s podobným zámerom taktiež aktívne podieľať na cielenom prijímaní zahraničných výskumníkov v rámci výskumných mobilit na vlastnej pôde. V závislosti od externých zdrojov financovania EÚ SAV aktívne vytvorí podmienky pre zvyšovanie výskumnej medzinárodnej mobility na prijímanie a vysielanie výskumných pracovníkov.

Okrem medzinárodnej spolupráce môže Ústav ťažiť z geografickej a personálnej blízkosti aj v prípade identifikovania národných partnerov v oblasti ekonomického výskumu. Personálne blízka je Ekonomická univerzita v Bratislave či Univerzita Komenského, Oddelenie výskumu Národnej banky Slovenska, Rada pre rozpočtovú zodpovednosť a Inštitút finančnej politiky pri MF SR. Ústav by mal zabezpečiť cielené informovanie partnerských inštitúcií o najvýznamnejších výsledkoch svojho výskumu, ako aj o organizovaných podujatiach, a zároveň recipročne distribuovať informácie o výstupoch a podujatiach z dielne týchto inštitúcií v radoch svojich pracovníkov. Zároveň využívať možnosti na vytváranie interdisciplinárnej spolupráce v rámci inštitucionálneho prostredia SAV.

4 Financovanie a projektová činnosť

EÚ SAV je existenčne závislý od inštitucionálneho financovania zo štátneho rozpočtu distribuovaného prostredníctvom svojho zakladateľa, Slovenskej akadémie vied (SAV). EÚ SAV oceňuje a podporuje snahu SAV prerozdeľovať významný objem inštitucionálneho financovania na základe výkonového princípu. Nastavenie výkonového financovania však musí byť tvorené s prihliadnutím na špecifická vedných disciplín, v rámci diskusie a na základe širšieho konsenzu.

EÚ SAV je dlhodobo úspešný v získavaní vedeckých projektov financovaných z domácich súťažných zdrojov, najmä zo schém Vedeckej grantovej agentúry (VEGA) a Agentúry pre podporu výskumu a vývoja (APVV). Z tohto titulu je potrebné tento pozitívny trend udržať aj v najbližšom období, a to s podmienkou zapojenia každého z vedeckých/výskumných pracovníkov Ústavu aspoň v jednom z domácich grantových projektov. Taktiež je dôležité, aby sa každý pracovník aktívne zapájal do prípravy projektových návrhov minimálne v domácich programových schémach.

Ústav má ambíciu sa naďalej zapájať do medzinárodných grantových schém financovaných zo zdrojov EÚ (Horizont Európa, COST, Erasmus+, projekty realizované na základe bilaterálnych zmlúv). V projektoch týchto schém Ústav doteraz pôsobil výlučne v roli spoluriešiteľskej organizácie.

S ohľadom na personálnu a kvalifikačnú štruktúru je potrebné, aby bola vynaložená široká podpora pre pracovníkov, aby aj naďalej boli schopní vstupovať do projektov medzinárodných vedeckých konzorcií.

Z tohto titulu je dôležité, aby bol Ústav aktívne činný v medzinárodných sieťach, v rámci ktorých je možné aktívne vyhľadávanie a dohadovanie účasti vo vedeckých konzorciách uchádzajúcich sa o finančnú podporu z rozličných grantových schém. Podanie a úspešné riešenie aspoň jedného samostatného vedeckého projektu v rámci medzinárodných schém, v ktorom by Ústav vystupoval ako hlavný koordinátor a riešiteľ, by bolo vysoko pozitívne. Je dôležité, aby sa v rámci Ústavu vyvinula iniciatíva uchádzať sa aj o projekty financované Európskou výskumnou radou (ERC).

Nezanedbateľným zdrojom príjmov sú expertízne štúdie a hodnotenia politík pre orgány štátnej správy, pričom je možné skonštatovať, že v týchto aktivitách bol a je Ústav jeden z najúspešnejších v rámci domáceho výskumného priestoru. Z tohto titulu je dôležité, aby sa podarilo tento pozitívny trend udržať aj v nasledujúcich rokoch. Avšak vzhľadom na to, že väčšina týchto štúdií má prevažne krátkodobý charakter (1 – 2 roky) a je nesystematického charakteru, Ústav by sa mal pokúsiť uzatvoriť rámcové zmluvy o spolupráci dlhodobejšieho charakteru s vybranými inštitúciami orgánov štátnej správy.

V rámci infraštruktúry podpory projektovej činnosti je potrebné skonštatovať, že Ústav by do budúcnosti mal zintenzívniť koordináciu projektovej činnosti, a to jednak administratívne zabezpečenie manažovania jednotlivých projektov, ako aj aktívne vyhľadávanie projektových schém a potenciálnych projektových partnerov.

5 Spoločenský dopad, diseminácia výsledkov a popularizácia

Súčasná diseminácia vedeckých výstupov Ústavu prebieha formou viacerých kanálov, a to jednak prostredníctvom využívania online priestoru, účasťou pracovníkov na verejných diskusiách, ako aj prezentáciou na externých podujatiach vo forme vedeckých seminárov, workshopov a konferencií. Prezentáciu výsledkov je v tomto smere možné chápať ako vizitku kvality a výkonnosti Ústavu voči vonkajšiemu prostrediu, preto voľba vhodnej stratégie v tejto oblasti dlhodobo predstavuje jednu z priorít manažmentu Ústavu.

Vzhľadom k už spomenutému množstvu diseminačných kanálov je nutné zhodnotiť ich pridanú hodnotu pre Ústav a identifikovať predovšetkým tie alternatívy, ktoré okrem rozširovania povedomia o činnosti Ústavu prispievajú k rozvoju jeho ďalších dimenzií. V rámci využívania online priestoru je v rovine diseminácie výsledkov dôležité vyzdvihnúť do veľkej miery autonómnu popularizáciu výstupov v licencovaných databázach veľkých vydavateľstiev (Wiley, Springer Nature, Elsevier, Taylor & Francis, Routledge atď.), ktorá je sprievodným javom pri publikovaní v recenzovaných vedeckých časopisoch indexovaných v týchto databázach. Výhodou tejto formy diseminácie je, že časopisy majú veľmi špecifické zameranie a tým aj veľmi jasne vymedzenú cieľovú skupinu čitateľov, čo môže napomôcť, aby bol výskum zviditeľnený tým najrelevantnejším odoberateľom a zvýšil sa jeho dopad na spoločnosť. Ďalším prínosom takýchto publikácií je, že recenzované časopisy ponúkajú pomerne rýchlu validáciu použitých vedeckých postupov, čím zvyšujú kredibilitu získaných záverov. Potenciálnym odporúčaním z hľadiska diseminácie je preto sústrediť sa na umiestnenie výstupov vo vysoko-kvalitných recenzovaných časopisoch, ktoré často bývajú automaticky zahrnuté do širokého portfólia vedeckých databáz. Ďalej by v tomto smere mala byť zohľadnená tzv. „Open Access“ možnosť publikovania ponúkaná širokou skupinou indexovaných časopisov, ktorá sa vďaka podpore zo strany ministerstva v nedávnej dobe stala omnoho prístupnejšia pre slovenské inštitúcie. Spomedzi dodatočných online nástrojov je ešte možné spomenúť indexáciu samostatných výstupov vedeckého výskumu v medzinárodných vedeckých databázach (RePEc, SSRN, arXiv a iné), platforma aktualít na

webovej stránke Ústavu, ako aj prítomnosť Ústavu a jeho pracovníkov na rôznych medzinárodných vedeckých fórach a sociálnych sieťach (researchgate.org, academia.net).

Súčasťou vydavateľských aktivít EÚ SAV je vydávanie vedeckého časopisu Ekonomický časopis/Journal of Economics. Časopis je uvádzaný v databázach Clarivate alebo Scopus. Predstavuje vhodnú platformu pre prezentáciu výsledkov výskumu pracovníkov a pracovníčok EÚ SAV. Časopis má online podobu a je šírený bezplatne.

V rámci diseminácie cielenej na širšiu verejnosť je potrebné upozorniť na prezentovanie výstupov vedeckého výskumu aj prostredníctvom zhrňujúcich správ popularizačného charakteru (tzv. policy brief). Uvedenú formu tejto diseminácie je ďalej možné orientovať na orgány štátnej a verejnej správy zasielaním publikácií relevantným inštitúciám spolu s tzv. sprievodnými listami, ktorých súčasťou budú už zmienené zhrňujúce správy, v prípade ak výsledky výskumu priamo implikujú odporúčania tvorcom hospodárskej politiky.

Diseminácii skrátených sumarizujúcich správ cielených na širšiu verejnosť slúži aj platforma aktualít na webovej stránke Ústavu, ako aj profily EÚ SAV na online sociálnych sieťach. Vedenie EÚ SAV si kladie za prioritu minimalizovať zaťaženie výskumných pracovníkov spojené s komunikáciou týmito kanálmi, ako aj pozitívnu motiváciu výskumných pracovníkov finalizovať ich výskumné aktivity až do výstupov tohto charakteru.

V súlade s nastaveným trendom musí byť aj do budúcnosti podporované prezentovanie výsledkov výskumu na vedeckých a odborných seminároch a podujatiach spriaznených/blízkyh/spolupracujúcich inštitúcií, a to tak v domácom (orgány štátnej a verejnej správy), ako aj medzinárodnom prostredí.

Ústav má potenciál organizácie tematických konferencií, za účelom prezentovania výsledkov aplikovaného a základného výskumu. Takáto forma diseminácie predstavuje efektívny spôsob prezentácie vlastných výsledkov a rozvoja ekonomických vied v SR.

Popularizačné aktivity EÚ SAV adresované širšej verejnosti zahŕňajú okrem mediálnych vystúpení aj účasť na odborných diskusiách na školách a vedecko-popularizačných akciách. Zvýšenie tejto aktivity bude stimulované v rámci možností EÚ SAV.